

Nr 75

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om särskild kontroll på flygplats.

Genom en den 6 november 1970 dagtecknad proposition, nr 204, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden och lagrådets protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag om särskild kontroll på flygplats

Härigenom förordnas som följer.

1 §

Till förekommande av brott som utgör allvarlig fara för säkerheten vid luftfart får särskild kontroll på flygplats äga rum enligt denna lag.

2 §

Förordnande om särskild kontroll meddelas av rikspolisstyrelsen efter samråd med luftfartsverket och skall avse viss tid, högst tre månader varje gång. Förordnande kan begränsas till viss flygplats eller viss trafik. Behövs särskilda föreskrifter i fråga om kontrollen, skall dessa anges i förordnandet.

Är fara i dröjsmål, får polismyndighet förordna om särskild kontroll. Sådant förordnande skall genast underställas rikspolisstyrelsen som har att utan dröjsmål pröva om förordnandet skall bestå.

3 §

Särskild kontroll utföres av polisman efter beslut av polismyndigheten. Vid sådan kontroll eftersökes vapen eller annat föremål, som är ägnat att komma till användning vid brott som avses i 1 §. Väska eller annat slutet förvaringsställe inom flygplatsens område får undersökas. Flygpasagerare eller annan som uppehåller sig inom området får kroppsvisiteras.

Den som ej frivilligt underkastar sig kroppsvisitation kan i stället avvisas från flygplatsens område.

4 §

Påträffas vid särskild kontroll föremål som avses i 3 § och tages ej föremålet i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken, skall, om det ej av särskild anledning kan underlåtas, den hos vilken föremålet påträffats

anmanas att förvara föremålet på sätt som är ägnat att hindra brott som avses i 1 §. Efterkommer han ej anmaningen, får han avvisas från flygplatsens område eller del av detta.

5 §

Kroppsvsitation som är av mera väsentlig omfattning skall verkställas inomhus i avskilt rum samt, om den som undersöker eller den undersökte begär det och det kan ske utan större omgång, i vittnes närvaro. Kroppsvsitation av kvinna får verkställas eller bevittnas endast av kvinna, om undersökningen ej sker genom elektrisk metalldetektor.

6 §

Påträffas föremål som avses i 3 § vid undersökning eller kroppsvsitation enligt denna lag, skall protokoll upprättas och, om det begärs, bevis utfärdas angående vad som förekommit.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en lag om särskild kontroll på flygplats till förekommande av s. k. flygplanskapning och liknande brott som utgör allvarlig fara för luftfartens säkerhet. Förordnande om särskild kontroll meddelas enligt förslaget av rikspolisstyrelsen efter samråd med luftfartsverket för begränsad tid, högst tre månader varje gång. Vid sådan kontroll skall vapen och liknande föremål eftersökas. Polisman får undersöka resgods m. m. inom flygplatsens område samt kroppsvsitera resande och andra som uppehåller sig på flygplatsen.

Allmänt om lagstiftningen

Säkerheten inom den civila luftfarten har under 1960-talet allt oftare äventyrats av att personer ombord på luftfartyg under våldshot förmått befälhavaren att ändra kurs och landa på annan ort än den avsedda destinationsorten. Dessa s. k. flygplanskapningar ökade starkt i antal under åren 1968 och 1969. Även under år 1970 har åtskilliga kapningar inträffat. Genom flygplanskapningar har ett betydande antal människor utsatts för fara. Sålunda lär 1968 års kapningar ha berört 1 490 och 1969 års kapningar 4 519 flygplanspassagerare. Det har också vid några tillfällen hänt att sabotagehandlingar förövats mot flygplan med dödsolyckor och omfattande förödelse av egendom som följd. Något svenskt luftfartyg har ännu inte ut-

satts för kapning eller liknande angrepp. Inte heller har utländskt luftfartyg hittills förts till Sverige genom kapning.

Problemen med flygplanskapningar och sabotagehandlingar mot luftfarten har i skilda sammanhang uppmärksamrats internationellt. Bl. a. har Förenta Nationernas säkerhetsråd i september 1970 enhälligt antagit en resolution i vilken medlemsstaterna rekommenderas att vidta kraftåtgärder för att förhindra brott mot flygsäkerheten. Den internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) har under 1970 utfärdat vissa rekommendationer till medlemsstaterna till förebyggande av kapnings- och sabotagebrott mot luftfartyg. Bland dessa märks rekommendation angående strängare nationell strafflagstiftning mot kapningsbrott och vidtagande av sådana förebyggande åtgärder som förbud att medföra vapen eller sprängämnen ombord på luftfartyg samt kontroll och övervakning av passagerare för att hindra överträdelse av förbudet. ICAO:s juridiska kommitté har vidare utarbetat ett utkast till konvention rörande "Unlawful seizure of aircraft". Konventionen kan väntas bli antagen vid en diplomatisk konferens i slutet av år 1970. Samma kommitté har i oktober 1970 utarbetat ett utkast till konvention rörande "Unlawful interference against international civil aviation" avseende bl. a. sabotage mot luftfartyg och flygplatser. Utkastet har överlämnats till ICAO:s råd för behandling.

Den senaste tidens kapningar har på åtskilliga håll utomlands lett till väsentligt skärpta kontroll- och säkerhetsåtgärder.

Inom justitiedepartementet har övervägts vilka lagstiftningsåtgärder som bör vidtas i Sverige beträffande flygplanskapningar. Sålunda föreslås i en i juli 1970 avgiven departementspromemoria (Stencil Ju 1970: 17) införandet i brottsbalken av en särskild straffbestämmelse mot kapning av luftfartyg. Förslaget har remissbehandlats. Avsikten är att proposition i ämnet skall föreläggas riksdagen så snart den förut nämnda diplomatiska konferensen har hållits. I samma proposition torde riksdagens godkännande av den vid konferensen utarbetade konventionen komma att begäras.

Rikspolisstyrelsen har i skrivelse den 15 september 1970 till Konungen hemställt att polisen måtte ges ökade befogenheter att företa husrannsakan och kroppsvisitation för att förhindra kapning av eller sabotage mot luftfartyg.

Inom justitiedepartementet har upprättats förslag till *lag om särskild kontroll på flygplats*. Förslaget har remitterats till lagrådet, som lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att riksdagen bifaller propositionen nr 204.

Stockholm den 26 november 1970

På första lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Alexanderson (fp), Erik Svedberg (s), fröken Mattson (s), herr Svanström (cp), fru Lindström (s) och herr Helge Karlsson (s);

från a n d r a kammaren: herrar Dockered (cp), Jönsson i Malmö (s), Hansson i Piteå (s), Sjöholm (fp), Oskarson (m), fru Bergander (s), herrar Polstam (cp) och Jadestig (s).